

Prohlášení 2/2019 o používání osobních údajů v průběhu politických kampaní

Přijaté dne 13. března 2019

Evropský sbor pro ochranu osobních údajů přijal toto prohlášení:

Zapojení se občanů do voleb je nedílnou součástí demokratického procesu. Umožňuje přípravu politických programů, umožňuje občanům ovlivňovat politiku a rozvíjet kampaně v souladu s jejich očekáváním.

Politické strany, politické koalice a kandidáti ve stále větší míře spoléhají při sledování a vytipování voličů a reprezentantů veřejného mínění na osobní údaje a sofistikované profilovací techniky. Znamená to, že jednotlivci dostávají na základě svých osobních zájmů, životního stylu a hodnot vysoce personalizované zprávy a informace, zejména v mediálních platformách.

Ve velké míře se používají prediktivní nástroje ke klasifikaci nebo profilování osobnostních rysů, charakteristik, nálad a další faktorů vlivu, což umožňuje činit předpoklady týkající se významných osobnostních rysů včetně politických názorů a jiných zvláštních kategorií údajů. Rozšiřování takových technik zpracování údajů k politickým účelům představuje vážná rizika, nejen pokud jde o právo na soukromí a ochranu údajů, ale také o důvěru v integritu demokratického procesu. Odhalení v případě Cambridge Analytica ukázala, jak by mohlo potenciální porušení práva na ochranu osobních údajů ovlivnit další základní práva jako je svoboda projevu, svoboda zastávat názory a možnost svobodně uvažovat bez manipulace.

Evropský sbor pro ochranu osobních údajů konstatuje, že kromě politických stran a kandidátů může být do zpracování osobních údajů pro politické účely zapojeno několik dalších subjektů: mediální platformy, zájmové skupiny, datoví makléři, analytické společnosti a sítě. Tyto subjekty mohou hrát důležitou úlohu ve volebním procesu a jejich postup podle práva podléhá dohledu nezávislých orgánů pro ochranu osobních údajů.

S ohledem na volby do Evropského parlamentu a na další volby v EU plánované na rok 2019 chce Evropský sbor pro ochranu osobních údajů zdůraznit několik klíčových bodů, které je třeba dodržovat, pokud politické strany zpracovávají osobní údaje v rámci volebních činností:

1. Osobní údaje odhalující politické názory jsou zvláštní kategorií údajů podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů. Obecně je zpracování těchto údajů zakázáno a podléhá řadě úzce vymezených podmínek, jako je výslovný, konkrétní, plně informovaný a svobodný souhlas jednotlivců.¹
2. Osobní údaje, které byly zveřejněny, nebo byly jiným způsobem sdíleny jednotlivými voliči i v případě, že se nejedná o data odhalující politické názory, jsou stále předmětem ochrany podle právních předpisů EU o ochraně údajů. Nelze například používat osobní údaje shromážděné prostřednictvím sociálních médií, aniž by byly dodrženy povinnosti týkající se transparentnosti, stanovení účelu a zákonnosti.
3. I v případě, že je zpracování zákonné, musí organizace dodržovat další povinnosti podle obecného nařízení o ochraně osobních údajů, včetně povinnosti být transparentní a poskytnout osobám, které jsou analyzovány a jejichž osobní údaje jsou zpracovávány, dostatečné informace o tom, zda byly údaje získány přímo či nepřímo. Politické strany a kandidáti musí být připraveni prokázat, jakým způsobem dodržují zásady ochrany osobních údajů, zejména zásady zákonnosti, korektnosti a transparentnosti.
4. Je omezeno pouze automatizované rozhodování, včetně profilování, pokud má rozhodnutí právní nebo obdobně významný dopad na dotčeného jednotlivce, který je předmětem rozhodování. Profilování spojené s cíleným rozesíláním zpráv v rámci kampaně může za určitých okolností vyvolat „podobně významné účinky“ a v zásadě bude zákonné pouze s platným výslovným souhlasem subjektu údajů.²
5. V případě cíleného výběru by měly být voličům poskytnuty odpovídající informace vysvětlující, proč dostávají danou zprávu, kdo je za ni odpovědný a jak mohou uplatnit

¹Viz čl. 9 obecného nařízení o ochraně osobních údajů. Jedním příkladem jsou data zjevně zveřejněná subjektem údajů, což by, stejně jako jiné odchylky pro zvláštní kategorie údajů, mělo být vykládáno úzce, neboť nelze použít na legitimní odvozené údaje.

²Evropský sbor pro ochranu osobních údajů již dříve objasnil, že právní účinek, který vzniká na základě automatizovaného rozhodování, může mít vliv na hlasování jednotlivce ve volbách.

svá práva jako subjekty údajů. Kromě toho Sbor konstatuje, že podle právních předpisů některých členských států existuje požadavek na transparentnost, pokud jde o platby za politickou reklamu.

Evropský sbor pro ochranu osobních údajů odkazuje politické strany a další zainteresované subjekty na praktické pokyny a doporučení vydaná řadou úřadů pro ochranu dat, které se týkají využívání osobních údajů v průběhu voleb.³ Vítá rovněž soubor opatření, která Evropská komise představila v září 2018,⁴ a závěry Rady a členských států týkající se zajištění svobodných a spravedlivých voleb do Evropského parlamentu.⁵

Členové Evropského sboru pro ochranu osobních údajů rovněž spolupracují s dalšími příslušnými orgány⁶ na zajištění jednotného výkladu a dodržování platných právních předpisů, včetně obecného nařízení o ochraně osobních údajů, s cílem zajistit důvěru v bezpečnost a integritu voleb do Evropského parlamentu a dalších voleb v EU naplánovaných pro rok 2019 a dále.

Dodržování pravidel na ochranu údajů, a to i v rámci volebních činností a politických kampaní, má zásadní význam pro ochranu demokracie. Je také prostředkem k zachování důvěry a jistoty občanů a integrity voleb. Před nadcházejícími volbami se úřady pro ochranu osobních údajů zavazují sledovat a v případě potřeby vymáhat uplatňování zásad ochrany údajů v souvislosti s volbami a politickými kampaněmi, jako je transparentnost, omezení účelu, proporcionalita a bezpečnost, jakož i výkon práv subjektu údajů. Úřady pro ochranu dat plně využijí svých pravomocí, jak je stanoví obecné nařízení o ochraně osobních údajů, a zajistí spolupráci a soulad svých činností v rámci Evropského sboru pro ochranu osobních údajů.

Za Evropský sbor pro ochranu osobních údajů

Předsedkyně

(Andrea Jelinek)

³Viz příloha I.

⁴A zejména pokyny pro uplatňování právních předpisů EU na ochranu údajů a doporučení o sítích pro spolupráci v oblasti voleb, transparentnost online, ochranu proti kybernetickým bezpečnostním incidentům a boj proti dezinformačním kampaním:

https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/soteu2018-cybersecurity-elections-recommendation-5949_en.pdf.

⁵<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-6573-2019-REV-1/en/pdf>.

⁶Například v rámci evropských volebních sítí, jak je podrobněji popsáno ve „volebním balíčku“ Komise (viz zejména doporučení o sítích pro spolupráci v oblasti voleb uvedené v poznámce pod čarou č. 4 a návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU, Euratom) č. 1141/2014 Komise, pokud jde o postup ověřování v případě porušení pravidel o ochraně osobních údajů v souvislosti s volbami do Evropského parlamentu).